

Raaseporin Sjönäsin ranta-asemakaava- alueen luontoselvitykset 2020

Timo Metsänen
6.1.2021

LUONTOSELVITYS
METSÄNEN

Adelenpolku 2 B, 00590 Helsinki | +358 44 54 84 625 | www.metsanen.com

1 JOHDANTO.....	3
2 ALUEEN SIJAINTI JA YLEISKUVAUS.....	3
3 AINEISTOT, MENETELMÄT, SELVITYKSET JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT. 4	
3.1 Aiemmat tutkimukset ja selvitykset.....	4
3.2 Vuonna 2020 tehdyt kartoitukset.....	4
3.2.1 Liito-orava.....	4
3.2.2 Lakikohteet ja luontotyypit.....	5
4 KOHTEIDEN ARVOTTAMINEN.....	5
4.1 Kansainvälisesti arvokkaat.....	5
4.2 Valtakunnallisesti arvokkaat.....	6
4.3 Maakunnallisesti arvokkaat.....	6
4.4 Paikallisesti arvokkaat.....	6
4.5 Muut arvokkaat.....	7
5 KOHTEEN KUVAUS JA TULOKSET.....	7
5.1 Kuvaus.....	7
5.2 Liito-orava.....	14
5.3 Arvokkaat luontokohteet.....	14
5.3.1 Lakikohteet.....	14
5.3.2. Muut arvokkaat.....	15
5.4 Muut lajit.....	15
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET.....	16
6.1 Johtopäätökset.....	16
6.2 Suositukset maankäyttöön.....	16
6.3 Suositukset jatkoselvityksistä ja toimenpiteistä.....	17
LIITTEET.....	19

Kannen kuva: Sjönäsin alueen metsää ja polttopuupinoja © Timo Metsänen, 2020

Karttojen pohjakartat © Maanmittauslaitos, 2020–2021.

1 JOHDANTO

Oy Sjökulla Ab tilasi kevättalvella 2020 Luontoselvitys Metsäseltä Raaseporin Sjönäsin alueelle luontoselvityksen joka sisälsi liito-oravan esiintymisen selvittämisen sekä alueen ns. lakikohteiden ja arvokkaiden luontotyyppien kartoittamisen. Kartoitusten tavoitteena oli tuottaa alueelta maankäytönsuunnittelua varten riittävät laji- ja luontotiedot.

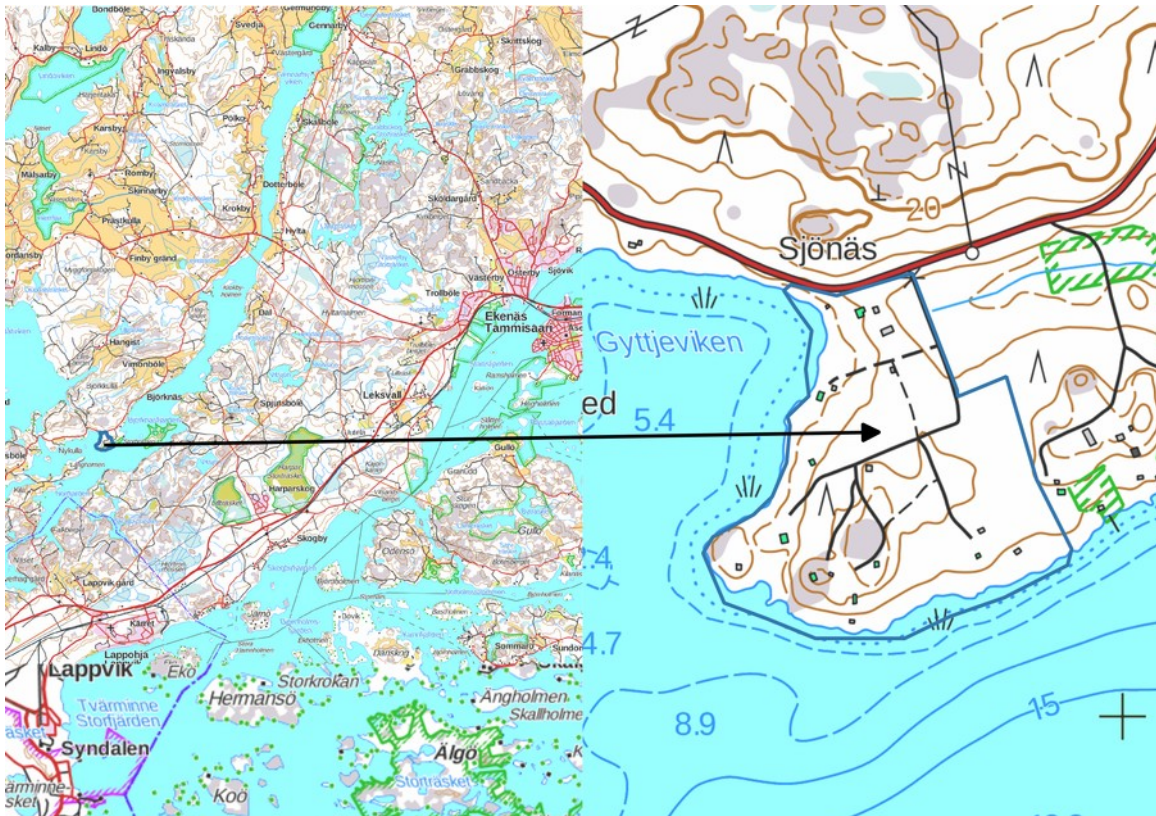
Työ käsitti olemassa olevien lajiaineistojen hankkimisen ja tulkinnan, maastoinventoinnit, lajeille soveltuvien elinympäristöjen kartoittamisen sekä lajien todennäköisten kulkureittien ja ruokailualueiden hahmottelun havaintojen ja elinympäristön perusteella. Maastotyöt ja -katselmus alueelle tehtiin 13.3. (katselmus), 18.4. (liito-orava) ja 7.7.2020 (luontotyyppit) ympäristösuunnittelija (AMK) ja luontokartoittaja (eat) Timo Metsäsen toimesta. Heinäkuun maastoinventoinneissa avusti luontokartoittajaopiskelija Antti Kotilainen.

Metsänen toimii luontokartoitusalaalla itsenäisenä yrittäjänä ja omaa lähes kahdenkymmenen vuoden kokemuksen erilaisten luontokartoitusten laatimisesta.

2 ALUEEN SIJAINTI JA YLEISKUVAUS

Raasepori sijaitsee läntisellä Uudellamaalla, pääosin hemiborealisella kasvillisuus- eli tammivyöhykkeellä. Sjönäsin kaava-alue sijaitsee Gennarbyvikenin länsirannalla noin 12 kilometriä Tammisaaren keskustasta länsi-luoteeseen.

Alla on esitetty kohteen sijainti yleiskartalla ja peruskarttapohjalla (Kuva 1.). Selvitysalueen pinta-ala on noin 13,3 hehtaaria.

Kuva 1. Alueen sijainti ja selvitysalueen rajaus peruskarttapohjalla.

3 AINEISTOT, MENETELMÄT, SELVITYKSET JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Kartoituksen tarkoituksena oli tuottaa asemakaava-alueelta laadukas ja maankäyttö- ja rakennuslain mukainen riittävä selvitys kohteen maankäytönsuunnittelua ja luontovaikutusten arviointia varten liito-oravan ja ns. lakikohteiden sekä luontotyoppien osalta.

3.1 Aiemmat tutkimukset ja selvitykset

Alueelta ei ollut tiedossa aikaisempia lajisto- tai luontoselvityksiä.

3.2 Vuonna 2020 tehdyt kartoitukset

3.2.1 Liito-orava

Maastotyö suoritettiin MRL:n mukaisesti noudattaen Ympäristöministeriön julkaisun "Direktiivilajien huomioon ottaminen

suunnittelussa” (Sierla ym. 2004) ja uusimman Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittely -oppaan inventointiohjeita ja -suosituksia ([Nieminen, M. & Ahola, A. 2017](#)).

Maastotyöskentelyyn kuului liito-oravan ulostepapanoiden etsiminen erityisesti suurien haapojen ja kuusien juurilta sekä kolopuiden ja vanhojen oravan pesien etsiminen sekä liito-oravan ekologisten reittien hahmottelu maastokartoille. Alueelta käytiin läpi kaikki lajille soveliaat metsät ja niissä tarkastettiin yhteensä 145 puun tyveä. Inventointia tehtiin jo alustavasti 13.3. mutta pääasiassa 18.4. Yhteensä inventointeihin käytettiin aikaa noin 2 tuntia.

Selvitystä voidaan pitää papanakartoituksen osalta kattavana ja ajankohtaa papanoiden löytymiselle luotettavana. Talven 2019/2020 osalta on kuitenkin todettava, että runsaat vesisateet ovat todennäköisesti luottaneet pois huomattavan osan talven aikana kertyneistä liito-oravan papanoista ja näin ollen papanoita ei todennäköisesti löytynyt keväällä 2020 yhtä paljon kuin ”normaalisti”.

3.2.2 Lakikohteet ja luontotyyppit

Alueelta etsittiin heinäkuussa luonnonsuojelulain ja asetuksen kohteita, vesilain mukaisia pienvesiä ja metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä (10§) sekä uhanalaisia luontotyyppejä. Alue kierrettiin läpi jalkaisin samalla havainnoiden alueen kasvillisuutta, elinympäristöjen luonnontilaisuutta ja mahdollisia luontoarvoja.

4 KOHTEIDEN ARVOTTAMINEN

Kohteiden arvottamisessa on käytetty Södermanin ([2003](#)) luokittelua.

4.1 Kansainvälisesti arvokkaat

- *Natura-alueet (SAC ja SPA, myös ehdotetut SCI)*
- *Kansainvälisesti merkittävät kosteikot ja lintualueet, ns. IBA-alueet*
- *Ramsar-alueet*

4.2 Valtakunnallisesti arvokkaat

- *Kansallispuistot*
- *Luonnonpuistot*
- *Soidensuojelualueet*
- *Lehtojensuojelualueet*
- *Muut valtakunnallisesti arvokkaat luonnonsuojelualueet*
- *Erämaa-alueet*
- *Koskiensuojelulain mukaiset vesistöt*
- *Valtakunnallisten suojeluohjelmien kohteet*
 - *kansallis- ja luonnonpuistojen kehittämisohjelma*
 - *soidensuojelun perusohjelma*
 - *lintuvesien suojeluohjelma*
 - *valtakunnallinen harjajensuojeluohjelma*
 - *lehtojensuojeluohjelma*
 - *rantojensuojeluohjelma*
 - *vanhojen metsien suojeluohjelma*
- *Valtakunnallisten suojeluohjelmien kriteerit täyttävät kohteet (vaikka kohteet eivät kuulu ohjelmiin)*
- *Kansallisesti merkittävät kosteikot ja lintualueet, ns. FINIBA-alueet*
- *Kohteet, joilla on luonnonsuojelulain luontotyyppinä*
- *Äärimmäisen ja erittäin uhanalaisten ja vaarantuneiden lajien esiintymispaikat*
- *Eriyisesti suojeltavien lajien esiintymispaikat*
- *Kohteet, joilla on vesilain luontotyyppinä*

4.3 Maakunnallisesti arvokkaat

- *Valtakunnallisissa suojeluohjelmissa maakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut kohteet*
- *Maakuntakaavojen suojelualuevaraukset*
- *Maakunnallisesti uhanalaisten lajien esiintymispaikat*
- *Maakunnallisesti / seudulliset merkittävät muut luontokohteet*

4.4 Paikallisesti arvokkaat

- *Kohteet, joilla on metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä*
- *Yleis- ja asemakaavojen suojelualuevaraukset*
- *Paikallisesti uhanalaisten tai harvinaisten lajien esiintymispaikat*
- *Muut paikallisesti harvinaiset ja edustavat kohteet*

4.5 Muut arvokkaat

Kohteet, jotka eivät ole yllä mainituissa luokissa, mutta jotka ovat luonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta tärkeitä, esimerkiksi suuret, yhtenäiset, tavanomaisen luonnon alueet ja ekologiset käytävät tai uhanalaisten lajien kannalta tärkeät korvaavat paahdeympäristöt (mm. hiekkakuopat, tie- ja rataleikkaukset)

5 KOHTEEN KUVAUS JA TULOKSET

5.1 Kuvaus

Sjönäsin kaava-alue sijaitsee Gennarbyvikenin länsirannalla noin 12 kilometriä Tammissaaren keskustasta länsi-luoteeseen. Alueella on olemassa olevia vapaa-ajanasuntoja, niille johtavat tiet ja tontteihin sisältyviä metsiä. Kaikilla tonteilla on oma ranta. Metsät ovat vaihtelevia ja olleet ihmistoiminnan vaikutuksessa. Alueen ortoilmakuva esitetään kuvan 2. kartalla.

Alueen pohjoisosassa on vanha pihapiiri rakennuksineen. Tonttiin kuuluu myös umpeenkasvaneita pelto-/niittytilkkuja, joilla kasvaa muun muassa vadelmaa, vuohenputkea, omenapuita, nokkosta, ranta-alpia, mesiangervoa, särmäkuismaa ja ojakellukkaa. Tontin eteläosa on metsäisempi ja siellä kasvoi yli 40 pähkinäpensasta. Myös muu kasvillisuus on rehevää: valkovuokko, kielo, oravanmarja, särmäkuisma, käenkaali, ahomansikka ja sudenmarja. Pohjalla kasvaa paikoin lehvä- ja suikerosammalia sekä lehtohaivensammalta.

Kuva 2. Sjönsin selvitysalue ilmakuvapohjalla.

Kuva 3. Pohjoisosan pihapiiri ja villiytyntä vanhaa viljelystä.

Kuva 4. Pohjoisimman kiinteistön rehevää lehtoa.

Edelleen etelään on kaksi kiinteistöä, jotka rajautuvat Sjönäsetin (alueen läpikulkeva tie) pohjoispuolelle. Kiinteistöt ovat pääasiassa lehtoa ja lehtomaista kangasmetsää, joka on todennäköisesti ollut viime vuosisadalla niittyä ja laidunta, mutta joka nykyään on melko iäkästä ja paikoin lahoppuustoistakin. Rannassa vanha niittyalue on pysynyt vielä puoliavoimena ja siellä kasvaa muun muassa nokkonen, vadelma, niittynätkelmä, mesiangervo, vuohenputki, ranta-alpi ja koiranheisi. Paikalla kasvaa myös haitallista vieraslajia [lupiinia](#). Pohjoisemmalla palstalla havaittiin myös rauhoitettu valkolehdokki.

Kuva 5. Luoteisosan vanha niitty ja lupiineja.

Metsäiset osat tonteista ovat sekapuustoisia, mutta havupuuvaltaisia. Puuston keski-ikä on joitain kymmeniä vuosia, mutta seassa on yksittäisiä vanhempiakin puita. Metsänpohjaa halkovat vanhat ojat. Lahopuuta on muodostunut paikoin kohtalaisesti. Päämetsätyyppi on lehtomainen kangas. Lajistoon kuuluu muun muassa mustikka, käenkaali, oravanmarja, sananjalka, valkovuokko, metsäorvokki, korpi-imarre, hiirenporras, metsäalvejuuri, kielo ja metsäimarre. Runsaimmat sammaleet ovat metsäkerros-, metsälieko- ja seinäsammal.

Kuva 6. Sjönäsetin tien pohjoispuolen paikoin lahoppuustoista metsää.

Selvitysalueen läntisin osa on melko avointa pihapiiriä, rannassa on kuitenkin puustoa. Tästä itään on pieni avohakkuu ja kaksi kesämökkiä lisää.

Kuva 7. Avohakkuu rajautuu tonttiin ja avokallioon.

Edelleen itään siirryttäessä, on kohteella yksi rakentamaton tontti. Tontin ylärinteen puoli on kuusivaltaista talousmetsää, joka on metsätyypiltään tuoretta kangasta. Lajisto oli muuten tyypillistä, mutta sulkasammalta esiintyi runsaasti. Tämä kertoo pitkähköstä metsäjatkumosta.

Kuva 8. Rakentamattoman kiinteistön tuoreen kankaan rinnemetsää.

Alava ranta muuttuu jo lehdoksi ja siellä kasvaa muun muassa haapoja, kuusta, koivua ja molempia leppiä. Lisäksi lehtolaikulta laskettiin yli 30 pähkinäpensasta. Muuta kasvillisuutta ovat raita, vaahtera, käenkaali, metsäorvokki, valko- ja sinivuokko, metsäimarre, koiranheisi, kielo, sananjalka ja kivikkoalvejuuri. Sammalista tavattiin myös lehtonokkasammal ja haapasuomusammal. Lehto jatkuu myös hieman seuraavalle, idänpuoleiselle, kiinteistölle. Kiinteistön ranta on pihapiiriä ja pohjoisempi osa tuoretta kangasmetsää, kuten länsipuolen kiinteistökin.

Kuva 9. Rannan isoimpia pähkinöitä.

Selvitysalueen itäisin palsta on metsäinen. Lähellä rantaa tosin sijaitsee vanha pieni mökki. Myös tämän palstan ranta on lehtoa ja sielläkin kasvaa pähkinää, mutta yksilömäärä jää alle 20:n. Pohjoisosastaan palsta on nuorehkoa kuusikkoa ja on aikoinaan ollut todennäköisesti peltoa. Aluskasvillisuus on niukkaa. Ylös kirjattiin valkovuokko, käenkaali, kivikkoalvejuuri, metsäalvejuuri, mansikka ja särmäkuisma. Lähempänä Sjönäsetin tietä puusto on iäkkäämpää ja seassa on myös haapoja.

Kuva 10. Alueen itäosan nuorta kuusikkoa ja vanha kiviäitä.

5.2 Liito-orava

Keväällä 2020 kohteelta ei löydetty merkkejä liito-oravan esiintymisestä. Alueella on paikoin lajille soveliaista elinympäristöä, kuten Sjönäsetin varrella ja alueen eteläosan pähkinälehdossa.

5.3 Arvokkaat luontokohteet

5.3.1 Lakikohteet

Selvitysalueelta ei ollut pohja-aineistoissa tietoja luonnonsuojelulain, metsälain tai vesilain luontoarvokohteista.

Alueelta ei löydetty kauden 2020 selvityksissä vesilain mukaisia kohteita.

Luonnonsuojelulain 29§ suojelluksi luontotyyppiä tulkitettiin selvitysalueen pohjois- ja eteläosassa olevat pähkinälehdot. Kohteet ovat myös metsälain 10§:n mukaisia mahdollisia kohteita (rehevät lehtolaikut). Kohteet on esitetty kuvan 11. kartalla ja samalla kartalla on rauhoitetun valkolehdokin esiintymispaikka. Itäisintä pähkinäpensaani esiintymää ei tulkittu luonnonsuojelulain tarkoittamaksi kohteeksi, sillä pensaiden

lukumäärä jäi alle 20:n.

Kuva 11. Selvitysalueen valkolehdokki, pähkinäpensaat ja niiden luontotyypirajaukset.

5.3.2. Muut arvokkaat

Sjönäsetin varrella, pääasiassa selvitysalueen ulkopuolella (idän), on haapakujanne, jolla on pienmaisemallista arvoa ja se voi toimia lepakoita ohjaavana maisemaelementtinä sekä soveltuu liito-oravan ruokailupaikaksi. Lisäksi Sjönäsetin pohjoispuolisille palstoille on muodostumassa lahoppuustoista metsää, joka ikääntyessään luo ja lisää alueen monimuotoisuutta.

5.4 Muut lajit

Muiden lajien osalta ei tässä työssä tehty varsinaisia maastoinventointeja. Luontotyyppiselvityksen yhteydessä etelärannalla havaittiin rantakäärme.

Kuva 12. Sjönäsetin varren haapa- ja koivukujanne.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET

6.1 Johtopäätökset

Kohdealueella on vuoden 2020 liito-orava- ja luontoselvityksissä tehtyjen havaintojen valossa pari huomionarvoista lakikohdetta (pähkinäpensaslehtoa), hieman liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä ja rauhoitettu valkolehdokki. Liito-oravan esiintymisestä ei kuitenkaan tehty havaintoja. Lisäksi alueella on liito-oravalle ja lepakoille soveltuva haapakujanne ja muodostumassa lahopuustoista metsää.

6.2 Suositukset maankäyttöön

Alueen tunnistetut lakikohteet suositellaan rajattavan pois rakentamiselta. Kohteiden säilyminen tulisi varmistaa soveltuvin kaavamerkinnoin ja -määräyksin. Muut kohteet ja valkolehdokin kasvupaikka suositellaan huomioitavan mahdollisuuksien mukaan alueen suunnittelussa ja välttämään niiden hävittämistä tai heikentämistä. Lahopuustoisten metsien osalta on todennäköistä, että ne hyväksyttäisiin vapaaehtoiseen metsiensuojeluohjelma METSOon, jos maanomistajat niin toivovat.

6.3 Suositukset jatkoselvityksistä ja toimenpiteistä

Mikäli selvitysalueella aiotaan joskus purkaa taloja ja rakennuksia tai tehdä niihin remontteja, jotka voivat vaikuttaa lepakoihin (esim. kattoremontti, ullakon muuntaminen asuin käyttöön), on niihin suositeltavaa tehdä lepakkotarkastus mahdollisen lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkana toimimisen vuoksi. Myös jos alueella aiotaan kaataa kolopuita, on niidenkin tarkastaminen lepakoiden vuoksi suositeltavaa.

Tiedot metsälain mahdollisista kohteista on suositeltavaa toimittaa Suomen Metsäkeskukselle ja tiedot luonnonsuojelulain mahdollisista pähkinälehdosta Uudenmaan ELY-keskukselle, jotta kohteet voidaan varmentaa ja viedä viralliseen tietokantaan. Raportin tulokset on suositeltavaa toimittaa myös tiedoksi Raaseporin kaupungille.

LIITTEET

Sähköinen paikkatietoaineisto